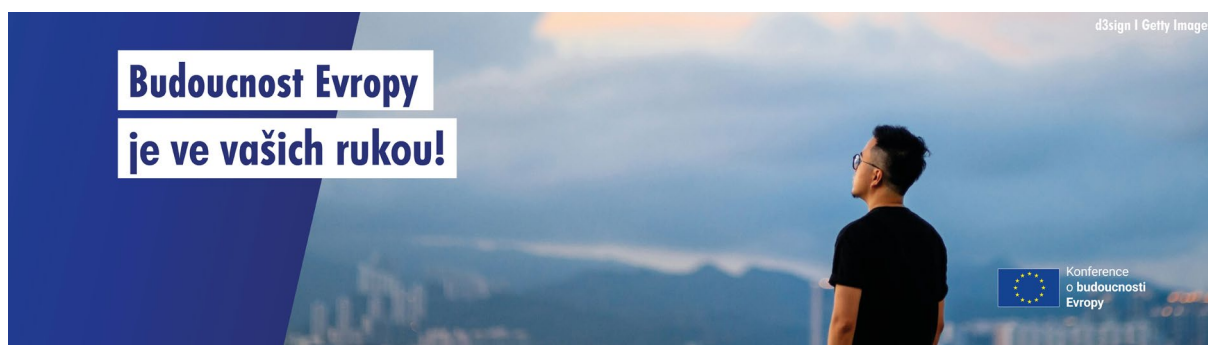

Výsledná zpráva z trinacionálního občanského dialogu

Styčné plochy Evropy – příhraniční regiony v dialogu

27.11.2021

Geografická poloha Svobodného státu Sasko v trojzemí mezi Německem, Polskem a Českem nabízí nejlepší podmínky pro formát přeshraničního dialogu. Jako státní ministerstvo spravedlnosti a demokracii, evropské záležitosti a rovnost pohlaví (SMJusDEG9) v příhraničním regionu jsme se museli aktivně zapojit do procesu Konference o budoucnosti Evropy.

Příhraniční regiony jsou styčnými plochami Evropy. Zde se stále více projevují výhody a zároveň i nedostatky evropské integrace. O to důležitější je, aby hlasy příhraničních regionů byly více slyšet na národní i evropské úrovni.

Z tohoto důvodu SMJusDEG pořádá čtyři akce v rámci Konference o budoucnosti Evropy. Zde předkládáme zprávu o druhé z nich.

V sobotu 27.11.2021 diskutovalo přibližně 60 občanů ze Saska, Polska a České republiky společně s politiky o čtyřech tématech a vypracovalo návrhy řešení pro lepší budoucnost Evropy.

Zde jsou shromážděny jejich návrhy a prohlášení. Nyní je na vládě a dalších politických orgánech, aby tyto návrhy posoudily a případně je prosadily. To je to, o co se SMJusDEG zasazuje.

Téma 1: Vzdělávání

a) Hlubší společné chápání historie v příhraničních regionech

- Existuje německo-polská učebnice dějepisu. Na to lze navázat rozvojem na regionální úrovni, např. ze strany muzeí, která by nabízela vhodné akce, aby nejen žáci, ale celá společnost měla přístup k tomuto společnému chápání historie.
- Je žádoucí zaměřovat se ve výuce dějepisu pouze na druhou světovou válku. Je třeba zdůraznit i pozitivní stránky společné historie.
- Výuka dějepisu by měla být doplněna společnými projekty škol/vzdělávacích institucí s muzei nebo spolky apod.
- Je třeba vytvořit vazbu mezi výukou dějepisu a jazyků

b) Podpora výuky sousedních jazyků

- Existují dobré příklady podpory výuky sousedních jazyků, jsou však málo známé, např. německo-české gymnázium v Pirně. Takové projekty potřebují větší publicitu.
- Potřebujeme rannou podporu výuky jazyků v mateřských školách, protože tam se jazyky učí obzvlášť rychle a hravě. Kromě toho tím lze oslovit i rodiče.
- Výuka jazyků slouží také k odbourávání sociálních bariér. Znevýhodněné děti a mladí lidé tak mohou získat nové sociální dovednosti.
- Učitelé potřebují metodickou podporu: začlenění sousedského vzdělávání do každodenního života prostřednictvím komunikace s rodilými mluvčími; usnadnění uznávání dokladů o vzdělání z jiných zemí.
- Dlouhodobá finanční podpora EU v oblasti předškolního a školního vzdělávání: Když se spojí mnoho lidí, nápady a partnerství dobře fungují. Je však třeba institucionálně a systematicky financovat infrastrukturu a zaměstnance.
- Zapojení dalších aktérů: Jazykové kurzy mohou probíhat i v knihovnách.

c) Vytvoření kontinuity pro (školní) partnerství

- Zavedení povinné výuky v učebních plánech: Partnerství škol by nemělo být něčím navíc. Potřebná je proto metodická, jazyková, organizační a finanční podpora.
- Za tímto účelem by se mělo pracovat zejména regionálně a žáci by měli získat možnosti a prostředky pro výměny. Žáci potřebují mít možnost přicházet s vlastními nápady a vzájemně je sdílet.
- Je zapotřebí co největší politické podpory všech aktérů, protože učitelé se často musí sami vypořádat s logistickými a finančními překážkami.

Téma 2: Ochrana klimatu

a) Komunikace

- Stávající komunikační nabídky by měly být posíleny a zlepšeny. Důležité jsou vícejazyčné informace a informace zacílené na konkrétní skupiny. I zde lze lépe využít regionální přístup. Musí být jasně řečeno, že problémy existují napříč hranicemi a lze je řešit jen tímto způsobem.
- Je nutné sdílet a společensky oceňovat osvědčené postupy (viz European Green Award), zejména na úrovni jednotlivých občanů.
- V oblasti vzdělávání může být obzvláště úspěšné demonstrovat abstraktní ochranu klimatu na konkrétních regionálních dopadech, například při exkurzích a dialogích s aktéry a podniky.

b) Strukturální změna:

- Podporovat malé projekty a komunitní akce, aby se fokus přesunul z problémů na podporu aktivit - nejen v digitální, ale opět i v prezenční formě.
- Je potřeb dále posilovat participativní fondy, dále je rozvíjet napříč hranicemi a regiony s cílem spouštět společné projekty. Například také za účelem přesvědčení skeptiků o nutnosti strukturální změny.

c) Udržitelnost

- Přísnější předpisy, zejména zákaz věcí, které škodí klimatu, jako např. plastových tašek
- Udělování sankcí a dotací, aby k udržitelnosti výrazným dílem přispěl zejména podnikatelský sektor
- Je žádoucí společný evropský postup se společnými evropskými pravidly.

Téma 3: Příhraniční regiony

a) Pokračování v podpoře přeshraničních výměn mezi obyvatelstvem na všech úrovních a rozšiřování možností komunikace:

- Podpora výuky sousedních jazyků na všech úrovních (občanská společnost (školky, školy, další vzdělávání)) a také zejména ve státní správě
- Lepší informovanost obyvatel pohraničí, například prostřednictvím vícejazyčných portálů
- Posílení a lepší finanční podpora stávajících přeshraničních struktur (euroregiony + evropská seskupení pro územní spolupráci) jako rozhraní mezi občanskou společností a správou
- Udržování online nebo hybridních forem participace občanů

Téma 3: Příhraniční regiony

b) Zlepšení infrastruktury v převážně venkovských přeshraničních oblastech

- Podpora pro přeshraniční infrastruktury (železniční tratě v regionu)
- Nabídka mobility: (veřejná doprava) musí být atraktivní, bezbariérová (vícejazyčná) a cenově dostupná.
- Digitalizace je možná pouze s finanční podporou pro povětšinou malé obce a je důležitá i z hlediska ochrany klimatu.

c) Zlepšení služeb obecného zájmu, zejména v oblasti zdravotnictví v příhraničních oblastech

- Přeshraniční uznávání preventivní a zdravotnické péče
- Lepší spolupráce (zákonné podmínky) v oblasti záchranných služeb

Téma 4: Evropská demokracie a identifikace s EU

a) Společná evropská veřejná sféra

- Měla by být vytvořena platforma pro evropské zpravodajství – jako doplněk k převážně národním zprávám. Občané EU by měli mít možnost vypořádat se s dezinformacemi, manipulacemi a falešnými zprávami v médiích.
- Mělo by se konat více společných kulturních formátů, např. nadnárodních festivalů v oblasti kultury a umění.

b) Posílení struktury pro participaci občanů

- Občané by měli mít kontinuální možnost participovat. Participace by neměla být časově omezena ani omezena na projekty, ale měla by se stát trvalým prvkem. Častěji by se měla konat zasedání občanů, na nichž by bylo možné předkládat nápady a návrhy.
- To by se dalo realizovat formou občanských rozpočtů, kdy by občané převzali využívání a správu regionálních finančních oblastí z fondů EU. EU by to měla strukturálně umožnit a aktivní občanky a občané by měli dostávat kompenzace za účelem posílení jejich angažovanosti.

c) Posílení vzdělávání a setkávání

- EU by měla svým občanům umožnit více osobních výměn, například prostřednictvím projektů, jako je partnerství měst, a výměnných programů, které se skutečně zaměřují na občany.
- Měl by existovat společný vzdělávací obsah (zejména pro střední školy), aby se mladí lidé dozvěděli o úloze své země v EU a o historii EU.
- Nadnárodní formy vzdělávání by měly být zavedeny i mimo školy, např. společná výuka jazyků ve školkách.
- Transevropské vzdělávání by se mělo obracet přímo na občany a oslovit co nejvíce z nich (více než v současnosti).

Ve čtyřech pracovních skupinách ("breakout sessions") se hovořilo třemi jazyky polsky-česky-německy, neboť v každé skupině byli přítomni občané ze všech regionů. Ve skupinách se dbalo i na vyrovnané zastoupení pohlaví.

STAATSMINISTERIUM DER JUSTIZ
UND FÜR DEMOKRATIE
EUROPA UND GLEICHSTELLUNG

Freistaat
SACHSEN

DOLNY
ŚLĄSK

EUROREGION
ELBE LABE